

Creatief in zorgconcepten

Producten ontwikkelen voor het zorgsegment is in en gelukkig maar. Nu Nederland bekend is als het snel vergrijzende land en bekend moet worden als land vol creatievelingen, is er werk aan de winkel op het gebied van zorginnovaties. Na vele discussies is de behoefte om niet langer te praten over zorg en vooral snel goede, slimme innovaties creëren groot. De belangrijkste vraag voor ontwerpers: welke problemen zijn actueel en aan welke nieuwe producten is daardoor de meeste behoefte?

ir. Ingeborg Griffioen

Die vraag is juist nu sterk aan het veranderen. Na jarenlange focus op functionaliteit en high end technologie waarmee een patiënt in een zorginstelling kon worden opgevangen verschuift de innovatievraag naar oplossingen die mensen in staat stelt om vooral zolang mogelijk uit dat zorgproces te blijven of voorkomt dat er steeds meer zorg nodig wordt. Van zorg verlenen aan patiënten moeten we dus toe naar preventie bieden aan klanten.

Ooit leek de markt te worden bepaald door bevlogen uitvinders die in hun eigen werkplaats nieuwe handige hulpmiddelen bedachten voor de ziekenhuizen. Langzaam is de aandacht voor vormgeving, veiligheid en productfamilie gegroeid. Niet veel ziekenhuizen hebben de luxe (of noodzaak) om in één klap de inrichting en apparatuur aan te schaffen volgens de trends en technieken. Meestal gaan daar jaren overheen waardoor een gemiddeld ziekenhuis wel wat weg heeft van de jaarringen van een boom: als je over de gangen loopt kun je aan de hand van de vormgeving van de apparatuur de jaren tellen.

Menselijke aspect

Wie graag met mensen omgaat en om die reden 'de zorg' in gaat, krijgt tegenwoordig flink wat techniek voor de kiezen. We hebben de afgelopen decennia met de overheid en industrie kans gezien heldere afspraken te maken over verkeersregels, standaardisatie van de munteenheid of iets simpels als de positie van het rem- en gaspedaal in een auto. In een ziekenhuis is iets dergelijks niet door te voeren. Jarenlang hebben fabrikanten van medische producten hun eigen standaarden gehanteerd waardoor bijvoorbeeld een aan- of uitknop op elk apparaat een andere positie, vorm, kleur en zelfs een ander symbool heeft.

Combineer dit vervolgens met het groeiende aantal apparaten in instellingen, de vele parttime banen in de zorg en slecht verlichte ziekenhuiskamers. Of wat te denken van de hoge werkdruk, snelle acties

om levens te redden en een multiculturele staf en patiëntengroep. Tel dit allemaal bij elkaar op en u begrijpt wat er afkomt op die verpleegkundige die juist vanwege het menselijke aspect dit vak had gekozen.

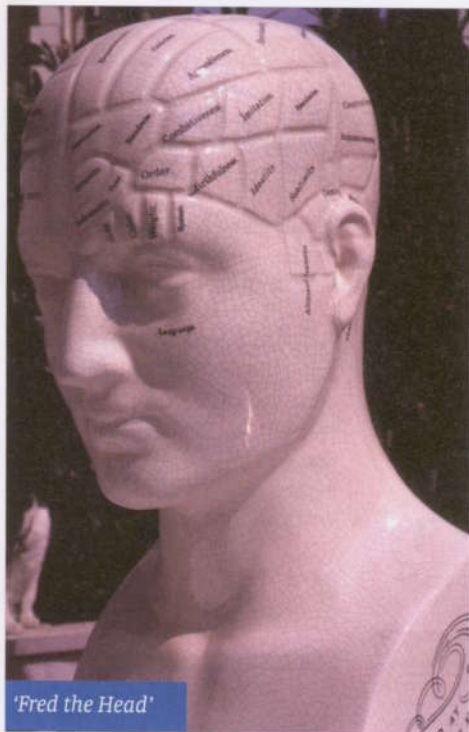
Expert center

Wie eind 2005 op de Medica in Düsseldorf rondliep, de grootste Europese beurs voor medical devices, kreeg een duidelijk ander beeld. In toenemende mate worden er medical devices aangeboden die rust, overzicht en efficiëntie lijken te bieden. Als een ziekenhuis maar alles bij één fabrikant inkoop. Artsen kunnen langer thuisblijven, want met dank aan breedband is de status van de patiënten op afstand te monitoren en zijn behandelprotocollen op te stellen.

Ook aan de patiënt wordt in toenemende mate gedacht. Ziekenhuiskamers met internet, videokanalen en een digitale medische bibliotheek die de patiënt met filmpjes voorlicht over wat er gaat gebeuren zijn al heel gewoon. Ziekenhuisbedden zijn net Activity Centers met diverse hoogte-, breedte- en hoekverstellingen en ingebouwde lampjes en telefoon om het comfort te vergroten.

Maar zelfs daarin lijkt nu dus verandering te komen. In andere continenten is het al lange tijd gebruikelijk dat je naar een arts gaat voor een jaarlijkse controle om te voorkomen dat je gekweld kunt worden door een ziekte. Wij kennen dat alleen van onze halfjaarlijkse controle bij de tandarts en de jaarlijkse APK voor auto's. Artsen bezoeken we meestal pas als we ons al ziek voelen en gedwongen zijn uit onze dagelijkse routine te stappen om ons vervolgens over te leveren aan de zorg. De technische en medische verworvenheden van de afgelopen decennia echter maken dat dit vaak helemaal niet meer nodig is. Met betere preventie in onze nabijheid kunnen we langer thuis en in het arbeidsproces blijven of na opname snel weer uit de zorg terug komen en zo de algemene kostendruk tegengaan. Het ziekenhuis in de vorm waarin we het nu kennen zal rap gaan ver-

'Fred the Head'

anderen in een soort expert center waar je heen gaat voor zeer specialistische vragen of complexe behandeling bij bijvoorbeeld levensbedreigende situaties.

Regio Stedendriehoek

In de regio Stedendriehoek (Deventer, Apeldoorn, Zutphen) hebben zorgaanbieders, industrie, overheden, kennisinstellingen en intermediaire organisaties onlangs de krachten gebundeld om zich gezamenlijk voor te bereiden op deze toekomst. De aanleiding was het congres dat Ontwikkelingsmaatschappij Oost Nederland (Oost NV) in september organiseerde om in kaart te brengen welke kennis in deze regio op het gebied van medische innovaties voorhanden is. Hieruit bleek dat juist deze regio een goede combinatie heeft van medische kennis vanuit diverse zorginstellingen, technische kennis en onderzoek vanuit de hogescholen, kennis van logistieke processen vanuit diverse gespecialiseerde adviesbureaus en bovendien diverse bedrijven actief in productinnovatie.

Het Deventer Ziekenhuis bijvoorbeeld is zich al druk aan het voorbereiden op de nieuwe dienstverlening met ontwikkeling van zorgconcepten en de bouw van het nieuwe ziekenhuis. Serviceorganisatie eerstelijns Scoop biedt ondersteuning aan zorgverleners. Scoop heeft de intentie en het plan om de samenwerking tussen de verschillende disciplines in de eerste lijn te stimuleren door het realiseren van digitale uitwisseling van patiëntinformatie. Zorgverlenende organisaties Solis

Zorggroep en Zorggroep De Leiboorn ontwikkelen woon- en zorgoplossingen om vooral de grote groep senioren in Overijssel de maatwerkoplossingen te bieden die deze doelgroep wenst en die veel meer dan tot nu toe het geval was, aansluiten bij de manier waarop deze klanten wensen te leven.

Hiertoe gaan de dienstverlening en inrichting van verpleegcentra niet alleen sterk veranderen, er komen ook zorghotels en zorgwinkels bij. Inwoners van Overijssel en Gelderland gaan hierdoor beter inzicht krijgen in het enorme aanbod aan zorg dat er is, zodat ze beter zelf kunnen kiezen en maatwerkoplossingen kunnen krijgen.

Saxion Hogescholen en het ROC Aventus in Deventer richten hun afdelingen Gezondheidszorg en Techniek gezamenlijk op de onderzoeksvraagstukken die deze nieuwe dienstverlening oproept. De hogeschool heeft al jarenlang applicatiekennis van zorg en techniek in huis en zet nu deze kennis en het inspannende bewegingslaboratorium, het laboratorium voor ergonomische testen en laboratorium voor technische testen in om de zorginstellingen en zorgaanbieders te ondersteunen. De medewerkers van ontwerp bureau Panton in Deventer, dat zich volledig richt op onderzoek naar en de ontwikkeling van medische innovaties, hebben jarenlange ervaring in de ontwikkeling van gebruiksvriendelijke, veilige en betaalbare producten en zijn bij de nieuwe ontwikkelingen betrokken.

Het regionale initiatief Stichting Breedband Stedendriehoek richt zich specifiek op de uitrol van een regionaal glasvezelnetwerk. Topicus (ook gevestigd in Deventer) is gespecialiseerd in het ontwikkelen van ICT-oplossingen voor ketenintegratie, ketenzorg (ook transmurale ketens), huisartsenposten, gezondheidscentra en regionale EPD's/patiënt-volgsystemen. Topicus integreert daarbij via internet de rol van de patiënt in de zorg.

Health Valley

Ontwikkelingsmaatschappij Oost NV heeft kans gezien om deze zeer verschillende bedrijven en instellingen niet alleen te laten praten maar vooral ook in één middag knelpunten in de zorg te benoemen en direct gezamenlijk 11 oplossingsrichtingen te creëren want met deze partijen bleek voldoende specialistisch kennis aanwezig.

Onder de naam Health Valley Stedendriehoek is de samenwerking gestart. Het belangrijkste doel is om heel pragmatisch samen te werken aan de ontwikkeling van nieuwe producten en diensten voor het segment 50-plussers voor drie vormen van preventie: De primaire preventie (kwaal voorkomen), de secundaire en tertiaire preventie (voorkomen dat de kwaal erger wordt en participatieproblemen voorkomen). De nieuwe, concrete preventieve producten en diensten moeten gaan leiden tot verbetering van mobiliteit, kwaliteit van leven, gezondheid en gezondheidszorg en arbeidsdeelname.

Preventie, vraaggestuurde zorg, mobiele zorg, maatwerk, expert centers en zorghotels zijn dus de nieuwe aandachtsgebieden. Om deze concepten te laten slagen is een grote aandacht voor de menselijke aspecten van zorg nodig, waaronder zelfredzaamheid en zelfbeschikking. Dat past niet meer onder één dak waardoor een disciplineoverschrijdende aanpak vereist is.

Health Valley Stedendriehoek gaat de uitdaging aan om niet te blijven hangen in het praten over nieuwe vormen van zorg maar gewoon aan de slag te gaan. Gelukkig ontstond hierbij al snel een ondernemend en slagvaardig kernteam van mensen uit zorg en industrie, die eigenlijk allemaal juist vanwege 'dat menselijke aspect' hun vak hadden gekozen. «

Ingeborg Griffioen is directeur van Panton, een ontwerp- en adviesbureau dat zich richt op onderzoek naar en ontwikkeling van medische productinnovaties, www.panton.nl.

Het nieuwe Deventer Ziekenhuis